

การศึกษา คติความเชื่อเกี่ยวกับงานบุญหลวงและการละเล่นมีตาโชน
อำเภอคำชะอี จังหวัดเลย

ผลงานวิจัยนักศึกษา ระดับปริญญาตรี

สารนิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาศิลปศาสตรบัณฑิต

สาขาวิชาการจัดการชุมชน คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยศิลปากรวิทยาเขตสารสนเทศเพชรบุรี

ปีการศึกษา 2556

บทคัดย่อ

ชื่อเรื่อง : คติความเชื่อและพิธีกรรมของงานบุญหลวงและการละเล่นผีตาโขน อำเภอ
ด่านซ้าย จังหวัดเลย

ผู้ศึกษา : นางสาวจุฑาทพร บ่อเกิด

สาขาวิชา : การจัดการชุมชน

อาจารย์ที่ปรึกษา : ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ทิพย์สุดา พุฒจรรย์

ปีการศึกษา : 2556

จากการศึกษาครั้งนี้ เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพเรื่องความเชื่อท้องถิ่นในการอนุรักษ์วัฒนธรรมของชาวอีสาน : กรณีศึกษา คติความเชื่อและพิธีกรรมของงานบุญหลวงและการละเล่นผีตาโขน อำเภอด่านซ้าย จังหวัดเลย วัตถุประสงค์คือ 1. เพื่อศึกษาความเชื่อท้องถิ่นในการอนุรักษ์วัฒนธรรมประเพณีของชาวอีสาน 2. เพื่อศึกษาวิถีชีวิตของชาวอีสานที่ได้รับอิทธิพลจากประเพณีงานบุญหลวงและการละเล่นผีตาโขน 3. เพื่อศึกษาการปลูกฝังความคิด ความเชื่อ เกี่ยวกับการอนุรักษ์วัฒนธรรมประเพณีท้องถิ่น ในงานคติความเชื่อและพิธีกรรมของงานบุญหลวงและการละเล่นผีตาโขน ผู้วิจัยเลือกกลุ่มเป้าหมายแบบมีวัตถุประสงค์ (purposive sampling) เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึก (in-dept interview) การจดบันทึก ร่วมกับการสังเกตแบบมีส่วนร่วม (participatory observation) จากพระภิกษุสงฆ์ผู้ร่วมประกอบพิธี ผู้นำทางพิธีกรรมในหมู่บ้าน ผู้สูงอายุที่มีส่วนร่วมในการประกอบพิธีกรรม และเจ้าหน้าที่เทศบาลเมืองด่านซ้าย ผู้วิจัยใช้แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับวัฒนธรรมเป็นกรอบในการศึกษา และวิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธีจำแนกชนิดข้อมูล (typological analysis) และนำเสนอรายงานการวิจัยแบบบรรยายความ (descriptive)

ผลการศึกษาพบว่าคติความเชื่อและพิธีกรรมของงานบุญหลวงและการละเล่นผีตาโขน ในปัจจุบันสามารถแบ่งได้เป็น 3 วันในการประกอบพิธีกรรมคือ วันแรกของงาน จะเป็นวันที่ชาวบ้านจากหมู่บ้านต่าง ๆ มาเดินร่วมงานไปที่วัดโพธิ์ชัยเพื่อประกอบพิธีเบิกอุบาคู วันที่สอง คณะเจ้าพ่อทอน เจ้าแม่ นางเทียม คณะพ่อแสน และนางแตง พร้อมประชาชน จะมาพร้อมกันที่สี่แยกบ้านเดิน เพื่อทำการบายศรีสู่ขวัญพระเวส วันที่สาม ชาวบ้านจะทำพิธีแห่ข้าวพันก้อนไปบูชาพระอุบาคูที่วัด โดยนำข้าวไปวางไว้ตามภาชนะที่เตรียมไว้ และในวันนี้จะมีการอาราธนาพระสงฆ์เทศน์พระเวสสังฆาราม (เทศมหาชาติ)

สาระสำคัญของคติความเชื่อท้องถิ่น อันได้แก่ ภูมิปัญญา ความเชื่อ พิธีกรรม และการปฏิบัติ ยังคงได้รับการสืบทอดและปฏิบัติอย่างต่อเนื่อง แต่หลายละเอียดของการจัดพิธีกรรมอาจมีการปรับเปลี่ยนไปตามสภาวะการเปลี่ยนแปลงของสังคมและสิ่งแวดล้อม เพื่อให้พิธีกรรมยังคงมีอยู่